

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Кафедра організації театральної справи імені І. Д. Безгіна

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
та міжнародного співробітництва

Олена Александрова

« 23 » вересня 2025 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА»

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Спеціальності:	021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво 026 Сценічне мистецтво
Освітньо-наукові програм:	Аудіовізуальне мистецтво та виробництво, Сценічне мистецтво

Київ – 2025

Розробники:

Корнієнко Владислав Вікторович, доктор культурології, професор, професор кафедри організації театральної справи імені І. Д. Безгіна Факультету театрального мистецтва КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого

Викладачі:

Корнієнко Владислав Вікторович, доктор культурології, професор, професор кафедри організації театральної справи імені І. Д. Безгіна Факультету театрального мистецтва КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри організації театральної справи імені І. Д. Безгіна

Протокол від 23.09.2025 № 8

Завідувач кафедри Михайло БЕЗГІН Олексій БЕЗГІН

РПНД погоджено з гарантом освітньо-наукової програми *Аудіовізуальне мистецтво та виробництво*

Кандидат мистецтвознавства,
ст. викладач кафедри продюсерства
аудіовізуального мистецтва та виробництва

23.09.2025

Людмила НОВІКОВА

РПНД погоджено з гарантом освітньо-наукової програми *Сценічне мистецтво*

Професор, доктор мистецтвознавства,
професор кафедри театрознавства

23.09.2025

Майя РЖЕВСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Державна політика в галузі культури і мистецтва» розроблена відповідно до Положення про навчально-методичний комплекс освітніх компонентів у Київському національному університеті театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, затвердженого рішенням Вченої ради від 28 травня 2024 р., протокол № 6 (введене в дію наказом від 28.05.2024 № 97-Д).

Найменування показників	Форма навчання	
	денна	заочна
Характеристика навчальної дисципліни	<i>Вибіркова</i>	
Курс	Другий рік навчання	
Семестр	3	3
Кількість кредитів	3	
Загальний обсяг годин	90	
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні	
		4
	Семінарські	
		2
	Самостійна робота	
		84
Вид підсумкового контролю		<i>Залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні в аспірантів загальнокультурних (універсальних) компетентностей у вигляді системи світоглядних знань і уявлень про сутність та зміст культурної політики держави, її теоретичних і правових засадах та методах здійснення.

Завдання:

- Дослідити державну політику в галузі культури та мистецтва як цілеспрямовану діяльність держави, метою якої є досягнення певних культурних цілей, визначити основні засади взаємодії держави і культури.
- Ознайомити аспірантів із сучасною методологією дослідження державної політики в галузі культури і мистецтва.
- Окреслити проблемне коло, суперечності та механізми впровадження державної політики в галузі культури і мистецтва в Україні і світі.
- Проаналізувати перспективи та визначити основні напрями оптимізації державної політики у галузі культури та мистецтва.
- Сформувати в аспірантів здібності до всебічного аналізу та осмислення державного управління в галузі культури та мистецтва, ідентифікувати й аналізувати підстави і наслідки державного втручання і впровадження державної культурної політики.

- Сприяти підвищенню загальної гуманітарної культури мислення та культури політичного мислення, створити умови для впевненого орієнтування у сучасному глобальному мультикультурному світі

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

Знати історію й теорію сценічного мистецтва як галузь науки, за якою здійснюються власні дослідження; усвідомлювати місце результатів власного наукового дослідження в існуючому науковому дискурсі.

Знати філософські аспекти пізнання закономірностей наукової і художньої творчості; основні тенденції розвитку історії мистецтва, наукову мистецтвознавчу термінологію в сфері сценічного мистецтва і вміти її доречно й коректно використовувати.

Вміти оцінювати досягнення художньої культури в історичному контексті, здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва, орієнтуватися у напрямках та концепціях сучасного художнього життя, у розвитку сценічного мистецтва, осмислювати тенденції сучасних культурно-мистецьких процесів.

Мати здатність аналізувати законодавство, розуміти механізми управління в культурній сфері, розробляти пропозиції щодо вдосконалення політики, орієнтуватися у світових тенденціях та застосовувати знання для розв'язання практичних завдань у сфері культури та мистецтв.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: персональний комп'ютер чи ноутбук з доступом до мережі Інтернет, обліковий запис Google, Microsoft Office.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин / заочна форма					
	усього	у тому числі				
		лекція	сем.	пр.	інд.	с. р.
Тема 1. Концептуальні засади аналізу державної політики в галузі культури та мистецтва.	6			-	-	6
Тема 2. Культура як мета державної політики.	6			-	-	6
Тема 3. Історія формування української та світової культурної політики.	8			-	-	8
Тема 4. Державна політика в галузі культури та мистецтва в незалежній Україні: пріоритети та проблеми.	8	2		-	-	6
Тема 5. Культурна політика в контексті глобальних трансформацій.	8			-	-	8
Тема 6. Культурна самобутність як фактор національної безпеки.	8			-	-	8
Тема 7. Органи управління сферою культури та мистецтва. Культурна мережа.	8			-	-	8
Тема 8. Законодавство у галузі культури та мистецтва.	8			-	-	8
Тема 9. Фінансування культури та мистецтва.	8	2		-	-	6
Тема 10. Культура і ринок.	8			-	-	8
Тема 11. Державна політика в галузі культурологічної і мистецької освіти.	4		2	-	-	2
Тема 12. Проблема автора і митця в сучасному суспільстві.	4			-	-	4

Тема 13. Міжнародна культурна політика і співпраця.	6			-	-	6
Усього	90	4	2	-	-	84

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Концептуальні засади аналізу державної політики в галузі культури та мистецтва

Державна політика як управління та сфера владних відносин. Компоненти державної політики: субстанціональні, людські, інституціональні, процесуальні, духовні. Види державної політики. Взаємодія держава – культура. Природа і сутність державної політики в галузі культури та мистецтва. Комплексний цільовий, інституційний, ресурсний, та управлінський підходи до визначення державної культурної політики. Інструменти і методи державної культурної політики. Призначення та функції державної політики в галузі культури та мистецтва.

Основні поняття, ключові слова: державна політика, базова мережа закладів культури - комплекс підприємств, установ, діяльність у сфері культури.

Рекомендована література:

1. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. К. : Вид-во УАДУ, 2000. 232 с.
2. Гриценко О. А. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі. К.: УЦКД, 2000. 228 с.
3. Борисенко Д. В. Державна політика у сфері культури: її сутність та особливості реалізації // Теорія та практика державного управління. 2017. № 4 (59). С. 1-8.

Тема 2. Культура як мета державної політики

Культура як фактор політики. Культура як об'єкт державного управління. Державна політика в контексті цілеспрямованого формування культурного змісту. Культурологічна парадигма культурної політики. Ціннісні орієнтири та норми соціальної взаємодії в державній культурній політиці. Політична культура і культурна політика: сутність, характеристики, відмінності. Структура, історичні типи та функції політичної культури.

Основні поняття, ключові слова: культура, культурна політика, культурна самобутність.

Рекомендована література:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2025 р. № 293-р «Про схвалення Стратегії розвитку культури в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80#Text>
2. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. К. : Вид-во УАДУ, 2000. 232 с.
3. Копієвська О. Р. Культурна функція держави в контексті

національного державотворення: монографія / О. Р. Копієвська. К.: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2010. – 272 с.

4. Мерзляк А. В. Державне управління сферою культури: вітчизняний та зарубіжний досвід. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2017. Вип. 1 (17). С. 1-13.

Тема 3. Історія формування світової та української культурної політики

Поява культурної політики як метода державного управління наприкінці XVIII ст. Культурна політика як конкретно-історичне соціальне явище. Історія політизації людського існування; культурна політика – принцип творення нових смислів. Етапи становлення культурної політики. Історія становлення української культурної політики. Культурна політика на українських землях в IX-XVII ст. Культурна політика щодо українського питання в Російській та Австро-Угорській імперіях. Культурна політика в радянській Україні.

Основні поняття, ключові слова: етапи становлення культурної політики, національне культурне надбання.

Рекомендована література:

1. Економічний розвиток і державна політика : навч. посіб. / Ю. Бажал, О. Кілієвич та ін. ; за заг. ред. Ю. Єханурова та І. Розпутенка. К. : Вид-во УАДУ, 2001. 480 с.

2. Браун М. Пол. Посібник з аналізу державної політики : пер. з англ. / М. Пол Браун. К. : Основи, 2000. 243 с.

3. Богуцький Ю. П. Самоорганізація культури: Онтологія, динаміка, перспективи / Ю. П. Богуцький ; Ін-т культурології АМУ. К. : Веселка, 2008.

4. Mulcahy K. Public Culture, Cultural Identity. Cultural Policy. New York: Palgrave Macmillan, 2017

5. Cultural Policy is Local. Understanding Cultural Policy as Situated Practice (Editors: Victoria Durrer, Abigail Gilmore, Leila Jancovich, David Stevenson). Palgrave Macmillan. 2023. Series Editor Eleonora Belfiore Department of Social Sciences Loughborough University Loughborough, UK (This book is an open access publication).

Тема 4. Державна політика в галузі культури та мистецтва в незалежній Україні: пріоритети та проблеми

Культурна політика України 1991- початку 2000-х рр. Пріоритети сучасної культурної політики України: розвиток національного мовно-культурного простору, збереження та актуалізація національної культурної спадщини, державний захист культурних індустрій та ін. Концепція державної цільової національно-культурної програми підтримки культури і мистецтв на 2011-2015 рр. Головні проблеми української культурної політики і шляхи їх вирішення. Проблема збереження культурно-історичної спадщини. Культурні індустрії. Мовні проблеми і мовна політика. Нові інформаційні технології і культурна політика. Політика зайнятості у культурному секторі; гендерна рівність. Культурна спадщина та російська агресія.

Основні поняття, ключові слова: національно-культурна державна цільова програма, культурно-історична спадщина.

Рекомендована література:

1. Закон України Про культуру (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 24, ст.168) Електронний ресурс. [Режим доступу]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
2. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. К. : Вид-во УАДУ, 2000. 232 с.
3. Аналіз основних тенденцій у сфері колективних ідентичностей українського суспільства: виклики національній безпеці : аналіт. доп. / [Потапенко В., Тищенко Ю., Каплан Ю., Степико М., Валевський О. та ін.] ; за ред. В. Потапенка, Ю. Каплан. – Київ : НІСД, 2024. – 68 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.13>
4. Культурна спадщина та національна безпека : аналіт. доп. / [В. Потапенко, Ю. Тищенко, Ю. Каплан та ін.] ; за ред. В. Потапенка. – Київ : НІСД, 2023. – 58 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.08>

Тема 5. Культурна політика в контексті глобальних трансформацій

Процеси глобалізації як зовнішній домінуючий фактор впливу на характер і напрям культурних процесів в європейському та українському суспільствах. Глобалізація, євроінтеграція і трансформація структури сучасної соціокультурної ідентифікаційної моделі особистості і соціуму. Формування культурної політики європейських держав в контексті глобалізації: головні пріоритети і стратегії. Культурна політика ЄС. Стратегія розвитку культури в Україні на період до 2030 року.

Основні поняття, ключові слова: культурна політика, глобалізація, євроінтеграція, трансформація, культурні цінності, творча діяльність, гуманітарна безпека.

Рекомендована література

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2025 р. № 293-р «Про схвалення Стратегії розвитку культури в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80#Text>
2. Гриценко О. Конструктори культурної політики / О. Гриценко // Українська культура. 2004. № 6-7. С. 3.
3. Дорош Т. Л. Основні принципи державного управління сферою культури. Актуальні проблеми державного управління. 2011. № 2(40). С. 149-156.
3. Культурна спадщина та національна безпека : аналіт. доп. / [В. Потапенко, Ю. Тищенко, Ю. Каплан та ін.] ; за ред. В. Потапенка. – Київ : НІСД, 2023. – 58 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.08>

Тема 6. Культурна самобутність як фактор національної безпеки.

Поняття про культуру як невід’ємну частину національної безпеки України. Національна культура та її безпекова роль. Культурна самобутність – чинник

національної безпеки української держави. Культурна політика як інструмент політики національної безпеки України.

Основні поняття, ключові слова: культурна самобутність, культурна політика, національна безпека.

Рекомендована література:

1. «Вплив російської імперської ментальності на соціокультурне відчуження в Україні: шляхи подолання». Аналітична записка. 05.06.2015. Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/vpliv-rosiyskoi-imperskoi-mentalnosti-na-sociokulturne>

2. Культурна спадщина та національна безпека : аналіт. доп. / [В. Потапенко, Ю. Тищенко, Ю. Каплан та ін.] ; за ред. В. Потапенка. – Київ : НІСД, 2023. – 58 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.08>

3. Аналіз основних тенденцій у сфері колективних ідентичностей українського суспільства: виклики національній безпеці : аналіт. доп. / [Потапенко В., Тищенко Ю., Каплан Ю., Степико М., Валевський О. та ін.] ; за ред. В. Потапенка, Ю. Каплан. – Київ : НІСД, 2024. – 68 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.13>

4. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. – Харків : Право, 2021. – 776 с.

Тема 7. Органи управління сферою культури та мистецтва в Україні. Культурна мережа

Організаційна структура управління культурою в Україні. Суб'єкти культурної політики в Україні. Розподіл владних функцій і повноважень у сфері культури. Структура прийняття управлінських рішень в галузі культури. Заклади культури: типи, статус, тенденція і стратегія розвитку.

Основні поняття, ключові слова: Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, об'єкти культурного призначення.

Рекомендована література:

1. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. К. : Вид-во УАДУ, 2000. 232 с.

2. Кравченко О. В. Культурна політика в Україні за часів незалежності. Дискурс публічної політики / О. В. Кравченко // Культура України : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. культури ; відп. ред. В. М. Шейко. Х. : ХДАК, 2010. Вип. 29. С. 47-57.

3. Культура і влада: теорія та практика культурної політики в сучасному світі (збірник). Український центр культурних досліджень. К., 2000

Тема 8. Законодавство у галузі культури та мистецтва

Правові механізми державного регулювання сфери культури та мистецтва. Загальна характеристика українського законодавства у сфері культури та мистецтва: стан проблеми, історія і тенденції розвитку. Питання культури в Конституції України, Законі України «Про місцеве самоврядування» (1997 р.; Документ 280/97-ВР, чинний, поточна редакція від 31.10.2025, підстава - 4510-

IX), бюджетному, податковому, трудовому кодексам України, мовному законодавстві і Законі України «Про авторське право і суміжні права», Законі України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» від 05.07.1994 № 80/94-ВР. Закон України «Про Концепцію державної політики в галузі культури на 2005-2007 роки» (2005 р.). Закони України: «Про культуру» від 14.12.2010 року № 2778-VI; «Про приєднання України до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини» від 06.03.2008 року № 132-17; «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 року № 1805-III; «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» №2017 від 5.10.2000 р.; «Про внесення змін до Закону України "Про культуру" щодо загальних засад надання населенню культурних послуг» №4318 від 29.04.2021 р.

Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу; Закон України «Про кінематографію»; Закон України «Про музеї та музейну справу»; Закон України «Про охорону археологічної спадщини»; Закон України «Про охорону культурної спадщини»; Закон України «Про театри і театральну справу».

Основні поняття, ключові слова: культура, культурна політика, культурна самобутність.

Рекомендована література:

1. Закон України Про культуру (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 24, ст.168) – Електронний ресурс. – [Режим доступу]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
2. Закон України Про культуру зі змінами 2023 рік №2778-VI від 14.12.2010, редакція від 04.12.2021– Електронний ресурс. https://urist.com.ua/download_act/pro_kulturu
3. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. — К. : Вид-во УАДУ, 2000. — 232 с.

Тема 9. Фінансування культури та мистецтва

Порядок фінансування соціокультурних заходів в Україні. Соціально-культурні видатки держави. Особливості фінансування галузі культури та мистецтва в Україні 2001-2011 рр. : стан і тенденції. Частка видатків на культуру та мистецтво у структурі державного та місцевих бюджетів у 2012-2019 рр. та розподіл видатків між бюджетними програмами Міністерства культури в 2018-2020 рр. Порядок фінансування освіти і науки. Видатки на культуру і мистецтво: джерела фінансування, система розподілу фінансів. Фінансування культури приватним сектором. Світовий досвід багатоджерельного фінансування культури: європейська, британська і американська моделі. Фандрайзинг. Роль культури як фактору стійкого економічного і соціального розвитку. Сучасний стан фінансування культури і мистецтва. Грантове фінансування як механізм фінансової допомоги культурному сектору. Український культурний фонд.

Основні поняття, ключові слова: мистецтво, суб'єкти діяльності у сфері культури, фандрайзинг.

Рекомендована література:

1. Дорош Т. Л. Основні принципи державного управління сферою культури. Актуальні проблеми державного управління. 2011. № 2(40). С. 149-156.

2. Кіналь Н. М. Особливості фінансового забезпечення сфери культури в Україні. *Фінансова політика*. 2020. Випуск 5 (145). С. 20-24.
3. Лантух К. О. Підходи та методи фінансування культури та мистецтва: світовий досвід і перспективи для України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. Том 30 (69). №4. С. 123–130.
4. Пріоритети розвитку в умовах євроінтеграційних фінансової процесів системи : України монографія / Л. Л. Гриценко, І. М. Боярко, Т. А. Васильєва та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук Л. Л. Гриценко. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 379 с.
5. Фінанси бюджетних установ : навч. посіб. / Н. А. Дехтяр, О. В. Дейнека, О. В. Люта, Н. Г. Пігуль ; за заг. ред. Н. А. Дехтяр. Суми : Сумський державний університет, 2020. 229 с.
6. Самчук В. М., Шинкарук А. Л., Антонова С. Є. Досвід впровадження фінансових інструментів управління розвитком сфери культури. *Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки» Випуск 3 (103) 2023. С. 247-255.*
<https://doi.org/10.31713/ve3202323>
7. Сухорукова Г. Стан культурної сфери України: знищена спадщина та ціна відновлення. 2 червня 2025. Режим доступу:
<https://hub.kyivstar.ua/articles/stan-kulturnoyi-sferi-ukrayini-znishhena-spadshhina-ta-czina-vidnovlennya>

Тема 10. Культура та ринок

Роль культури як фактору стійкого економічного і соціального розвитку. Значення соціально-культурного середовища для економічно розвинутих країн світу.

Основні поняття, ключові слова: глобалізація, соціально-культурне середовище.

Рекомендована література:

1. Безгін І.Д. Мистецтво і ринок: Нариси / І. Д. Безгін.- К.: ВВП «Компас», 2005. 189 с.
2. Гриценко О. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі / Олександр Гриценко. К. : УЦКД, 2000. — 228 с.
3. Економічна привабливість української культури. Аналітична доповідь. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. За підтримки «Український культурний фонд». — К.: ФОП Лопатіна О. О., 2019. — 112 с.
4. Проскуріна М.О. Організаційно-економічний механізм культурної індустрії України: Монографія. К.: «Національна академія управління», 2018. — 222 с.
5. Zinchenko M. (2025). Art Auctions: Economy, Culture, and Symbolic Value in a Globalised World. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 2, 279–285 [in English].

Тема 11. Державна політика в галузі культурологічної і мистецької освіти

Державна політика у сфері культури повинна бути направлена на охорону та збереження національної культурно-мистецької спадщини, сприяння розвитку

академічних напрямків мистецтва, підвищення рівня професіоналізму, розвиток мистецької та культурологічної освіти, якісне матеріально-технічне забезпечення сфери культури, популяризацію українського мистецтва у світі. Національна культурна політика в умовах війни росії проти України.

Основні поняття, ключові слова: культурно-мистецька освіта, культурно-мистецький проєкт, національна культурна політика в умовах війни

Рекомендована література:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2025 р. № 293-р «Про схвалення Стратегії розвитку культури в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80#Text>

2. Культурна політика та мистецька освіта: моделювання процесів / кол. авторів: кер. [Безгін О. І., Бернадська А. Є., Кочарян І. С., Успенська О. Ю.]. К.: Інститут культурології НАМ України, 2013. 176 с.

3. Рупташ О., Шкрібляк М. Сучасна стратегія розвитку національної культури: теоретичні аспекти, соціально-правові гарантії та практичні моделі реалізації. Феномен культури у гуманітарному дискурсі: монографія /за заг. наук. ред. проф., член-кор. НАПН України Балуха В.О. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім.Ю. Федьковича, 2020. С.187–207.

Тема 12. Проблема автора і митця в сучасному суспільстві

Підтримка митців та інших творчих працівників: види та інструменти. Стратегія, програми, прямі і непрямі форми підтримки. Спеціальні програми підтримки митців в Україні різноманітні й включають гранти від Українського культурного фонду (УКФ) (індивідуальні стипендії, підтримка митців з інвалідністю); міжнародні програми типу Креативна Європа "Creative Europe" та House of Europe (EU), Британська Рада в Україні (можливості для митців); також проєкти від приватних фондів, як-то IZOLYATSIA (ZMINA: Rebuilding) та Jam Factory Art Center; навчання та мобільність KSE Foundation (Talents for Ukraine), що підтримують сучасне мистецтво, мобільність та відновлення сектору в умовах війни. Де можна знайти відповідну інформацію: Офіційні сайти (УКФ, Держмистецтв); портали грантових можливостей (Chaszmin, Gurt, GetGrant); соціальні мережі (сторінки УКФ, інших фондів); спеціалізовані ресурси для митців та діячів культури, які шукають фінансування.

Основні поняття, ключові слова: культурно-мистецький проєкт, культурна самобутність.

Рекомендована література:

1. Туркевич В. Д. Проблеми охорони інтелектуальної власності // Актуальні культурно-мистецькі проблеми: Організаційний аспект. Київський інститут театального мистецтва. - К., 2001. С. 29-50.

2. Можливості для українських митців та діячів культури. 04.06.2024. - Режим доступу: <https://arts.gov.ua/mozhlyvosti-dlya-ukrayinskyh-mytziv-ta-diyachiv-kultury/>

3. Грантові можливості для митців та діячів культури. Центр розвитку Час змін. - Режим доступу: <https://chaszmin.com.ua/grantovi-mozhlyvosti-dlya-myttsiv-ta-diyachiv-kultury-4/>

Тема 13. Міжнародна культурна політика і співпраця

Основні пріоритети і цілі міжнародного культурного співробітництва. Міжкультурне співробітництво в Європі: французька, британська, німецька моделі. Міжнародне культурне співробітництво в Україні: загальна характеристика, головні здобутки і проблеми. Двостороннє культурне співробітництво та інтеграція України у світовий культурний простір.

Основні поняття, ключові слова: світовий культурний простір, культурний простір України, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

Рекомендована література:

1. Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець XIX – початок XX ст.) : [монографія] : в 2 т. / В. М. Шейко. Х. : Основа, 2001. Т. 1. 520 с.
2. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко ; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання-Прес, 2003. 343 с. (Вища освіта XXI століття).
3. Культурна політика Європейського Союзу. Хрестоматія : навч. посіб. / Упорядники: Кеда М. К., Соломенна Т. В. Чернігів : Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2022. 468 с.
4. The Compendium of Cultural Policies and Trends. <https://www.culturalpolicies.net/>
5. Intercultural Dialogue. Council Of Europe. https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/documents_EN.asp
6. Culture and Cultural Heritage Standarts. Council Of Europe. <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/standards>

5. Методи навчання

У навчальному процесі опанування дисципліни використовуються наступні методи на основі таких засад:

- 1) за джерелом знань: словесні, наочні, практичні;
- 2) за відповідним етапом навчання: підготовка до вивчення нового матеріалу, вивчення нового матеріалу, закріплення, контроль і оцінка;
- 3) за способом керівництва навчальною діяльністю: пояснення педагога, самостійна робота аспірантів;
- 4) за логікою навчального процесу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;
- 5) за дидактичною метою: організація навчальної діяльності, стимулювання й релаксація, контроль і оцінка;
- 6) за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладення, частково-пошукові, дослідницькі.

7. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

№ теми	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
Тема 1	Охарактеризувати методи аналізу державної політики в культурній сфері.	Письмове повідомлення	7
Тема 2	Проаналізувати гуманітарну місію культури як стратегічної мети держави.	Письмове повідомлення	7
Тема 3	Охарактеризувати основні етапи становлення європейських моделей культурної політики.	Письмове повідомлення	7
Тема 4	Ознайомитись та проаналізувати основні стратегічні пріоритети культурної політики сучасної України.	Письмове повідомлення	7
Тема 5	Дослідити роль цифрової трансформації у сучасній культурній політиці.	Письмове повідомлення	7
Тема 6	Проаналізувати роль державної мови як консолідуючого чинника культурної безпеки.	Письмове повідомлення	7
Тема 7	Проаналізувати структуру та функції Міністерства культури та стратегічних комунікацій України.	Письмове повідомлення	7
Тема 8	Проаналізувати основні положення Закону України «Про культуру».	Письмове повідомлення	7
Тема 9	Виявити та дослідити джерела фінансування культури: державний бюджет, гранти, меценатство.	Письмове повідомлення	7
Тема 10	Проаналізувати особливості функціонування арт-ринку в сучасних умовах.	Письмове повідомлення	7
Тема 11	Проаналізувати основні завдання початкової, фахової та вищої мистецької освіти в Україні.	Письмове повідомлення	7
Тема 12	Проаналізувати механізми захисту авторського права та інтелектуальної власності в Україні.	Письмове повідомлення	7
Тема 13	Виявити і охарактеризувати як «культурна дипломатія» сприяє формуванню іміджу держави.	Письмове повідомлення	7

Критерії оцінювання самостійної роботи у вигляді письмового повідомлення:

Критерії оцінювання	Кількість балів
1. Завдання виконано вчасно (впродовж тижня) і надіслано викладачу на корпоративну пошту. 2. Обсяг тексту дотримано повністю. Залежно від завдання, обсяг коливається в межах 2–3 сторінок друкованого тексту (формат А4, Times New Roman, міжрядковий інтервал 1,5). 3. Якість виконання: на високому фаховому рівні з дотриманням усіх формально-змістовних вимог. 4. Самостійність виконання: робота написана самостійно, без копіювання матеріалів з інтернет-джерел. 5. При відповідях чи написанні тексту аспірант виявляє максимум ініціативності, базуючись на індивідуальному досвіді, висловлюючи свою думку. 6. Чітко виявляється творчий підхід у вирішенні завдань: пропонуються авторські ідеї, висловлюються оригінальні думки.	7
1. Завдання виконано із запізненням на 2 тижні. 2. Обсяг тексту частково не відповідає окресленим вимогам і складає 1–2 сторінки. 3. Якість виконання: є певні неточності щодо викладення матеріалу з теми, зміст не розкрито в повній мірі.	5–6

Критерії оцінювання	Кількість балів
4. У змісті близько 25 % складають матеріали, скопійовані безпосередньо з інтернет-ресурсів. 5. Персональна мотивація у вирішенні завдань виявлена на достатньому рівні. 6. Творчий підхід застосовано на рівні аналізу та синтезу інформації, проте він у значній мірі нівелюється допущеними помилками у вирішенні поставлених завдань із використанням компіляції на етапі формування творчого задуму.	
1. Завдання виконано із запізненням на понад 2 тижні. 2. Обсяг тексту не відповідає окресленим вимогам і складає 1 сторінку. 3. Якість виконання: суттєві недоліки, зміст не розкрито в повному обсязі. 4. У роботі присутня значна кількість (50%) скопійованих матеріалів з інтернет-ресурсів. 5. Індивідуальна ініціатива у вирішенні завдань виявлена на низькому рівні. 6. Творчий підхід мінімізовано.	2-4
1. Завдання виконано із значним запізненням чи не виконано взагалі. 2. Обсяг тексту менше 1 сторінки. 3. Якість виконання: на низькому рівні, проігноровано вимоги до змістового наповнення відповідно до вимог. 4. Робота виконана на матеріалах інтернет-джерел. 5. Ініціатива, авторський підхід у вирішенні завдань відсутній. 6. Творчий підхід у вирішенні завдань відсутній.	0-1

8. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Накопичувальна бально-рейтингова система, передбачає оцінювання аспірантів за усіма видами аудиторної та позааудиторної діяльності.

Оцінювання рівня знань здобувачів включає поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль має на меті оцінити роботу аспірантів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, семінарські заняття), виконання завдань самостійної роботи та відображає поточні навчальні досягнення аспірантів в освоєнні програмного матеріалу дисципліни. Підсумковий (семестровий) контроль є інтегрованою оцінкою засвоєння знань аспірантів у вигляді семестрового заліку.

При викладанні дисципліни «Державна політика в галузі культури і мистецтва» використовуються такі методи контролю:

- **поточний контроль** здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Його інструментами є опитування, виступи на семінарських заняттях, дискусії, обговорення.
- **підсумковий контроль** у формі заліку передбачає можливість однозначно визначити рівень досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання з дисципліни за результатами поточного контролю впродовж семестру.

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
<i>Присутність на лекційному, семінарському занятті</i>	1
<i>Виступи, участь в обговореннях на семінарських заняттях:</i>	
повний виклад інформації; виявлення ґрунтовних знань матеріалу; повнота розкриття теми; логіка та чіткість формулювань; переконливість аргументацій	6
частково повний виклад інформації; виявлення досить міцних знань матеріалу, але наявні неточності або помилки (не більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі	4-5
неповний виклад інформації; виявлення достатніх знань матеріалу, але наявні неточності або помилки на предмет релевантності щодо засвоєння необхідного матеріалу (більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі; змістовність відповідей характеризується прогалинами та як наслідок не розкривається сутність теми; наведені визначення є розмитими з точки зору формальної логіки та не несуть смислового навантаження; залучені аргументи не виступають доцільними або є частково відповідними загальній темі	2-3
мінімальний виклад інформації; виявлення поверхневих знань матеріалу; відповіді містять чимало суттєвих неточностей і помилок, вирізняються алогізмом та непереконливістю аргументацій	0-1

Поточний контроль передбачає максимально 100 балів.

Критерії оцінювання при підсумковому контролі:

Залікова оцінка виставляється як сума балів, отриманих за: відвідування аудиторних занять (лекції, семінари), роботу на семінарських заняттях, виконання завдань самостійної роботи впродовж семестру.

9. Розподіл балів, які отримують аспіранти

II курс / 3 семестр:

За результатами поточного контролю та самостійної роботи														Сума балів
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	
Відвідування лекцій				1					1					2
Відвідування семінарських занять											1			1
Робота на семінарському занятті											6			6
Самостійна робота	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	91
Загальна кількість балів														100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90–100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82–89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно- варіативний)
74–81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64–73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60–63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно- продуктивний)
0–34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

10.Рекомендована література

Нормативно-правове забезпечення:

Закон України Про культуру (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 24, ст. 168) Електронний ресурс. [Режим доступу].
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>

Закон України Про культуру зі змінами 2023 рік №2778-VI від 14.12.2010, редакція від 04.12.2021 Електронний ресурс.
https://urist.com.ua/download_act/pro_kulturu

Закон України «Про приєднання України до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини» від 06.03.2008 року № 132-17;

Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 року № 1805-III;

Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» №2017 від 5.10.2000 р.

Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про культуру" щодо

загальних засад надання населенню культурних послуг» №4318 від 29.04.2021 р.

Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» [Інтернет-ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Закон України «Про кінематографію» [Інтернет-ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-%D0%B2%D1%80#Text>

Закон України «Про музеї та музейну справу» [Інтернет-ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Закон України «Про охорону археологічної спадщини» [Інтернет-ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1626-15>

Закон України «Про охорону культурної спадщини» [Інтернет-ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>

Закон України «Про театри і театральну справу» [Інтернет-ресурс].–Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2605-15#Text>

Закон України «Про авторське право і суміжні права».– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

Закон України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» від 05.07.1994 № 80/94-ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>

Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини.

Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження.

Указ Президента України «Положення про стипендії Президента України для молодих майстрів народного мистецтва» Указ від 27.09.2011

Указ Президента України «Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму» Указ Президента України від 18.08.2020 № 329/2020

«Про підвищення оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 № 197;

«Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування» Постанова від 04.08.2000 № 1222;

«Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій» Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 № 265-р

«Про схвалення Концепції реформи фінансування системи забезпечення населення культурними послугами» Розпорядження Кабінету Міністрів від 19.08.2020 № 1035-р;

«Про внесення зміни до переліку закладів культури і мистецтва, які утримуються або яким надається фінансова підтримка з державного бюджету» Постанова Кабінету Міністрів від 16.11.2020 № 1116;

«Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури, що не є орендою» Постанова Кабінету Міністрів від 02.12.2020 № 1183;

«Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформи фінансування системи забезпечення населення культурними послугами» Розпорядження Кабінету Міністрів від 05.01.2021 № 1-р;

«Про затвердження плану заходів щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму» Розпорядження Кабінету Міністрів від 03.02.2021 № 84-р;

«Про внесення змін до Порядку формування базової мережі закладів культури» Постанова Кабінету Міністрів від 15.09.2021 № 970;

«Про утворення Організаційного комітету з підготовки та проведення заходів щодо відзначення на державному рівні 300-річчя з дня народження Григорія Сковороди» Розпорядження Кабінету Міністрів від 5 січня 2021 р. № 5-р

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2025 р. № 293-р «Про схвалення Стратегії розвитку культури в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80#Text>

Основна:

1. «Вплив російської імперської ментальності на соціокультурне відчуження в Україні: шляхи подолання». Аналітична записка. 05.06.2015. Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/vpliv-rosiyskoi-imperskoi-mentalnosti-na-sociokulturne>

2. Безгін І. Мистецтво і ринок. К. : ВВП «Компас», 2005. 544 с.

3. Богуцький Ю. П. Самоорганізація культури: Онтологія, динаміка, перспективи / Ю. П. Богуцький ; Ін-т культурології АМУ. К. : Веселка, 2008.

4. Богуцький Ю. Самоорганізація культури і культурна політика/ Ю. Богуцький // Культурологічна думка. — К., 2010. № 2. С. 8-14.

5. Борисенко Д. В. Державна політика у сфері культури: її сутність та особливості реалізації // Теорія та практика державного управління. 2017. № 4 (59). С. 1-8.

6. Браун М. Пол. Посібник з аналізу державної політики : пер. з англ. / М. Пол Браун. К. : Основи, 2000. 243 с.

7. Вступ до аналізу державної політики : навч. посіб. / В. Романов, О. Рудік, Т. Брус. К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2004. 238 с.

8. Грантові можливості для митців та діячів культури. Центр розвитку Час змін. - Режим доступу: <https://chaszmin.com.ua/grantovi-mozhlyvosti-dlya-myttsiv-ta-diyachiv-kultury-4/>

9. Гриценко О. Конструктори культурної політики / О. Гриценко // Українська культура. 2004. № 6-7. С. 3.

10. Гриценко О. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі / Олександр Гриценко. К. : УЦКД, 2000. 228 с.

11. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. К. : Вид-во УАДУ, 2000. 232 с.

12. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко ; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання-Прес, 2003. 343 с. (Вища освіта ХХІ століття).
13. Дорош Т. Л. Основні принципи державного управління сферою культури. Актуальні проблеми державного управління. 2011. № 2(40). С. 149-156.
14. Економічна привабливість української культури. Аналітична доповідь. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. За підтримки «Український культурний фонд». — К.: ФОП Лопатіна О. О., 2019. — 112 с.
15. Економічний розвиток і державна політика : навч. посіб. / Ю. Бажал, О. Кілієвич та ін. ; за заг. ред. Ю. Єханурова та І. Розпутенка. К. : Вид-во УАДУ, 2001. 480 с.
16. Карлова В. В. Державна політика в сфері культури: сутність та особливості реалізації в сучасних умовах : автореф. дис. ... канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.01 / Карлова Валентина Володимирівна ; Українська акад. держ. управління при Президентові України. К., 2003. 16 с.
17. Кіналь Н. М. Особливості фінансового забезпечення сфери культури в Україні. Фінансова політика. 2020. Випуск 5 (145). С. 20-24.
18. Культурна політика Європейського Союзу. Хрестоматія : навч. посіб. / Упорядники: Кеда М. К., Соломенна Т. В. Чернігів : Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2022. 468 с.
19. Культурна політика та мистецька освіта: моделювання процесів/ кол. авторів: кер. [Безгін О. І., Бернадська А. Є., Кочарян І. С., Успенська О. Ю.]. К.: Інститут культурології НАМ України, 2013. 176 с.
20. Лантух К. О. Підходи та методи фінансування культури та мистецтва: світовий досвід і перспективи для України. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. Том 30 (69). №4. С. 123–130.
21. Мерзляк А. В. Державне управління сферою культури: вітчизняний та зарубіжний досвід. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2017. Вип. 1 (17). С. 1-13.
22. Можливості для українських митців та діячів культури. 04.06.2024. - Режим доступу: <https://arts.gov.ua/mozhlyvosti-dlya-ukrayinskyh-mytcziv-ta-diyachiv-kultury/>
23. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. – Харків : Право, 2021. – 776 с.
24. Пріоритети розвитку в умовах євроінтеграційних фінансової процесів системи : України монографія / Л. Л. Гриценко, І. М. Боярко, Т. А. Васильєва та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук Л. Л. Гриценко. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 379 с.
25. Проскуріна М.О. Організаційно-економічний механізм культурної індустрії України: Монографія. К.: «Національна академія управління», 2018. – 222 с.
26. Самчук В. М., Шинкарук А. Л., Антонова С. Є. Досвід впровадження фінансових інструментів управління розвитком сфери культури. Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки» Випуск 3 (103) 2023. С. 247-255. <https://doi.org/10.31713/ve3202323>
27. Саракун Л. Культурна політика сучасної України : монографія / Л. П.

Саракун. Ніжин, 2016. 206 с.

28. Сухорукова Г. Стан культурної сфери України: знищена спадщина та ціна відновлення. 2 червня 2025. Режим доступу: <https://hub.kyivstar.ua/articles/stan-kulturnoyi-sferi-ukrayini-znishhena-spadshhina-ta-czina-vidnovlennya>

29. Туркевич В.Д. Проблеми охорони інтелектуальної власності. // Актуальні культурно-мистецькі проблеми: Організаційний аспект. Київський інститут театального мистецтва. К., 2001. С. 29-50.

30. Фінанси бюджетних установ : навч. посіб. / Н. А. Дехтяр, О. В. Дейнека, О. В. Люта, Н. Г. Пігуль ; за заг. ред. Н. А. Дехтяр. Суми : Сумський державний університет, 2020. 229 с.

31. Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець XIX – початок XX ст.) : [монографія] : в 2 т. / В. М. Шейко. Х. : Основа, 2001. Т. 1. 520 с.

Допоміжна:

32. Cultural Policy is Local. Understanding Cultural Policy as Situated Practice (Editors: Victoria Durrer, Abigail Gilmore, Leila Jancovich, David Stevenson). Palgrave Macmillan. 2023. Series Editor Eleonora Belfiore Department of Social Sciences Loughborough University Loughborough, UK (This book is an open access publication).

33. Culture and Cultural Heritage Standarts. Council of Europe. <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/standards>

34. Intercultural Dialogue. Council of Europe. https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/documents_EN.asp

35. Mulcahy K. Public Culture, Cultural Identity. Cultural Policy New York: Palgrave Macmillan, 2017

36. The Compendium of Cultural Policies and Trends. <https://www.culturalpolicies.net/>

37. Zinchenko M. (2025). Art Auctions: Economy, Culture, and Symbolic Value in a Globalised World. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal, 2, 279–285 [in English].

10. Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
2. https://urst.com.ua/download_act/pro_kultu